

BELEIDSNOTA'S VLAAMS MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

Onderstaande nota bevat een analyse van de beleidsnota's 2009-2014 van Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie Freya Van den Bossche. Het VVSG-memorandum is de toetssteen. De nota vermeldt wat volgens VVSG de positieve elementen zijn, de onvoldoende duidelijke en negatieve elementen en wat de ontbrekende elementen zijn.

1. Beleidsnota Wonen

Positieve elementen:

- De sector 'wonen' heeft de afgelopen jaren belangrijke veranderingen doorgemaakt. Heel wat nieuwe regelgeving zag het daglicht ¹ Deze regelgeving heeft vaak vergaande gevolgen voor het lokaal woonbeleid. De beleidsnota bestaat dan ook voor een belangrijk deel uit voorstellen om de nieuwe regelgeving op het terrein ook toe te passen.
- Voor de VVSG is het een terechte keuze om rekening te houden met het feit dat de regelgeving nog maar pas op diverse vlakken sterk is gewijzigd. Voor het welslagen van die nieuwe regelgeving is het belangrijk dat er voor de actoren, waaronder niet in de laatste plaats de lokale besturen, continuïteit is in de regelgeving en **duidelijkheid is over hoe die regelgeving correct moet worden toegepast** en uitwisseling van goede praktijken wordt gestimuleerd.
- De beleidsnota bevestigt de **regierol van de lokale besturen** op het vlak van het lokaal woonbeleid. De lokale besturen zijn tevreden met die keuze.
- Het woonbeleid is een domein waar verschillende actoren een rol spelen. We steunen het voorname van de beleidsnota om de diverse actoren (SHM en SVK, sociale verhuur en sociaal koop, ...) steeds nauwer te laten **samen werken, mits dit een versterking van de gemeentelijke regie inhoudt**. Die gemeentelijke regie houdt in de diverse woonactoren hun beleid afstemmen op de gemeentelijke visie rond wonen. De steden en gemeenten staan achter het principe dat sociale huisvestingsmaatschappijen in de toekomst meer zullen worden 'afgerekend' op hun concrete realisaties en goed beheer van de maatschappij.
- De beleidsnota bevat verschillende voorstellen tot nader onderzoek, evaluaties of analyse. De VVSG vindt het weloverwogen beslissingen nemen een goede werkwijze. Ze stelt daarbij voor om projectmatig te werk te gaan en daarbij uitdrukkelijk tijdig ook de lokale besturen te betrekken. Gemeenten en OCMW zijn immers onmisbare actoren op het vlak van het lokaal woonbeleid.
- De VVSG is tevreden dat het uitgangspunt van betaalbaar wonen voor iedereen als rode draad door de beleidsnota loopt. Niettegenstaande heel wat mensen in Vlaanderen comfortabel wonen, moet er immers blijvende aandacht zijn voor diegenen die wel woonproblemen hebben.
- De aandacht voor een meer kwaliteitsvolle private huurmarkt is cruciaal om de doelstelling van betaalbaar wonen voor iedereen te realiseren. De ontwikkeling van een maatstaf om de redelijkheid van huurprijzen te bepalen, is positief.
- Ook de uitbreiding van het **aanbod van SVK's** kan weerklank genieten bij de lokale besturen.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- We zijn het absoluut niet eens met de stelling uit de beleidsnota dat de provincies een coördinerende en sturende rol hebben op het intergemeentelijk vlak. Dat ondergraaft de gemeentelijke registersrol. De provincies kunnen volgens ons een belangrijke meerwaarde bieden door gemeenten te

¹ BV nieuw financieringssysteem van de sociale huursector, een gewijzigd sociaal huurbesluit waardoor alle gesubsidieerde woningen volgens een uniform systeem verhuurd moeten worden, de mogelijkheid tot het invoeren van het lokaal woonoverleg, het Decreet Grond- en Pandenbeleid waardoor het opleggen van een sociale last mogelijk wordt of verplicht is, wijzigingen op het vlak van leegstaande gebouwen en woningen, een subsidiereglement voor het voeren van een intergemeentelijk lokaal woonbeleid, stadscontracten,...

stimuleren aan meer lokaal woonbeleid te doen en de mogelijkheid om dit intergemeentelijk te doen, maar zélf inhoudelijk coördineren of sturen kunnen zij niet.

- De beleidsnota haalt –terecht- een specifiek beleid voor de dertien centrumsteden aan. Voor alle andere gemeenten is volgens de Beleidsnota **intergemeentelijke samenwerking** het antwoord om hen beter dan nu de regierol op het vlak van wonen op te nemen. Ons inziens is deze tweedeling echter **te beperkt**. Naast de centrumsteden zijn er immers nog tal van steden en gemeenten die evengoed een eigen gemeentelijk woonbeleid kunnen voeren. Deze niet-centrum steden moeten niet in de feiten gedwongen worden om intergemeentelijk samen te werken. De beleidsnota zou met die diversiteit aan steden en gemeenten beter rekening moeten houden.
- De lokale besturen zijn bezorgd dat zij in de toekomst een **vergoeding verschuldigd zijn aan de VMSW** als bijdrage in de financiering en werking van de VMSW. We vinden het geen goede piste als lokale overheden moeten gaan betalen voor bepaalde diensten die ze van een andere overheid kunnen of moeten afnemen. Wij vrezen dat in de praktijk dit zal betekenen dat gemeenten en OCMW's geen sociale woningen meer zullen realiseren, terwijl zij in bepaalde situaties nog best een rol hierin kunnen spelen. Bovendien zet dit de deur open dat ook andere Agentschappen in de toekomst een vergoeding zullen gaan vragen.
- De **verdere ontwikkeling van het huursubsidiestelsel** moet voor de minister een prioriteit zijn, waarbij ze nog verder moet durven gaan dan de aangekondigde verruiming tot diegenen die al geruime tijd op de wachtlijst voor een sociale woning staan. Op die manier dient verdere verpaupering van de private huurmarkt te worden tegengegaan. Een veralgemeend stelsel van huursubsidie tot minimaal de huidige rechthebbenden – een volgende stap in de plannen van de minister – gaat echter niet ver genoeg. Zeker wanneer de minister de stijgende problematiek van thuisloosheid wilt aanpakken en wetende dat ook de geplande uitbreiding van sociale woningen niet zal volstaan om de vraag te dekken, zal de huursubsidie soelaas moeten brengen.

Ontbrekende elementen:

- De VVSG vindt dat de beleidsnota aan kracht zou winnen indien er meer dan nu een prioritering en fasering wordt gemaakt in de maatregelen die worden voorgesteld.
- De VVSG vindt dat de beleidsnota **een duidelijkere keuze moet maken voor betaalbaar huren, ten koste van het stimuleren van betaalbaar kopen**. De grootste uitdagingen wat betreft wonen situeren zich immers op het vlak van de realisatie van bijkomende kwalitatieve sociale en private huurwoningen.

2. Beleidsnota Energie

Positieve elementen:

- **Energie-aspecten zouden in gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen** kunnen worden opgenomen. De gemeenten zijn vragende partij om dit mogelijk te maken. De beleidsnota ziet mogelijkheden voor stedenbouwkundige verordeningen om een strengere energieprestatie-norm op te leggen en om een strenger minimumaandeel hernieuwbare energie op te leggen bij nieuwe bouwprojecten.
- **Stroomlijning energiepremies via één lokaal energieloket.** De verscheidenheid aan energiepremies is zeer groot. Wie er het meest nood aan heeft, is het slechtst geïnformeerd en ziet door het bos de bomen niet meer. De bedoeling is dat de verschillende premies afgestemd worden en zodanig gestroomlijnd dat de burger deze tegelijk via één loket kan aanvragen. De VVSG staat achter het principe om informatie toegankelijk en laagdrempelig bij alle burgers te brengen, maar wijst erop dat de invoering ervan weldoordacht moet gebeuren. Op verschillende andere beleidsdomeinen wordt immers ook een 'uniek loket' opgezet of erover nagedacht (wonen, ondernemen, milieu...). Bovendien is het niet vanzelfsprekend om op lokaal niveau actuele kennis over niet-gemeentelijke premies of andere niet-gemeentelijke maatregelen in huis te hebben. Dit kan enkel als de andere overheden de lokale besturen mee ondersteunen in het dragen van de kosten die aan deze dienstverlening verbonden zijn.
- Positief dat er proefprojecten zullen worden opgestart om energiebesparing te realiseren bij doelgroepen die moeilijk bereikt worden en onvoldoende gestimuleerd worden met subsidies of leningen alleen.
- Het federale Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) reikt leningen uit om via lokale besturen te investeren in energiebesparende maatregelen bij sociale doelgroepen. Momenteel zijn er slechts vijf lokale besturen aangesloten bij het FRGE. De Vlaamse overheid zal lokale overheden helpen om aan te sluiten door de waarborg dat de leningen zullen terugbetaald worden door de cliënten over te nemen. Dit is zeker positief, al blijft het wel onduidelijk hoever de ambitie reikt en of het de bedoeling is om gebiedsdekkend te worden.

Onvoldoende duidelijke of negatieve elementen:

- Sociale openbare dienstverplichtingen: de minister stelt dat het sociaal onderzoek voorafgaand aan de behandeling van dossiers op de lokale adviescommissie (LAC) cruciaal is en dat het er op aankomt dit sociaal onderzoek te evalueren en een kwaliteitsvol en transparant dossier op te bouwen. Dit laatste is een aanfluiting van de professionaliteit die vandaag in de OCMW's aanwezig is. Ieder OCMW beschikt over opgeleide en gediplomeerde maatschappelijk werkers; het sociaal onderzoek is een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het sociaal onderzoek is ook in het geval van energiearmoede belangrijk om voor of op de vergadering van het LAC tot een constructieve oplossing te komen. Vandaag is het aantal dossiers voor de LAC echter zodanig toegenomen (70.345 in 2008 t.o.v. 81.430 verwachte probleem dossiers voor 2009, of een stijging met 16 %) dat het voor de OCMW's bij gebrek aan mensen en middelen onmogelijk is om in ieder dossier een kwaliteitsvol onderzoek uit te voeren. De oplossing ligt dus in daadwerkelijke ondersteuning van de OCMW's zodat ze hun opdracht kunnen uitvoeren, niet in het bepalen van criteria waaraan een goed sociaal onderzoek moet beantwoorden.

Ontbrekende elementen:

- Over het As-buittattest in het energieprestatiedecreet werd in het regeerakkoord aangekondigd: "We onderzoeken hoe we het as-buittattest en het EPB-attest tot één instrument kunnen terugbrengen." Over deze administratieve lastenvermindering vinden we niets terug in de beleidsnota energie.

3. Beleidsnota sociale economie

Positieve elementen:

- Er komt een transparant, vereenvoudigd Vlaams kader voor tewerkstellingsmaatregelen.

Ontbrekende elementen:

- Afstemming tussen federale en Europese regelgeving dringt zich op.
- Ook betrokkenheid van het lokale niveau is van groot belang. VVSG benadrukt het belang van de **subsidiariteitstoets**. Heel wat wijzigingen in het beleidsdomein sociale economie dringen zich op. Deze wijzigingen zullen ongetwijfeld impact hebben op het lokale bestuursniveau. Daarom is een open communicatie, en een gezamenlijke strategie tussen Vlaanderen en het lokale niveau, van groot belang (bijvoorbeeld aangaande de regelgeving staatssteun en de wetgeving openbare aanbestedingen).
- VVSG is vragende partij voor een degelijke ondersteuning van de lokale besturen (niet-centrumsteden) bij het uitoefenen van hun regisseursrol. Absolute vereiste hierbij is dat deze ondersteuning vertrekt vanuit de lokale eigenheid van het bestuur in kwestie, en dat er dus effectief bottom-up gewerkt wordt. De regisseursrol blijft bij het lokaal bestuur. Zeker in het kader van de lokale diensteneconomie (LDE) is het lokale karakter uiterst belangrijk, het gaat hier immers over Diensten van Algemeen Economisch Belang die worden uitgevoerd door, of in opdracht van de lokale overheid.
- Lokale besturen dienen te beschikken over een contingent LDE die zij zelf, als regisseur, kunnen inzetten binnen hun gemeente. Daarnaast dienen de gemeentebesturen goed geïnformeerd en betrokken te worden bij de uitwerking van de Vlaamse klaverbladfinanciering. Open communicatie en afstemming zijn hier een absolute noodzaak.
- Lokale besturen kunnen een waardevolle bijdrage leveren in het opzetten van allianties om ondernemerschap te stimuleren. Betreffende Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt de dialoog met de sociale partners expliciet genoemd, ook het lokale bestuursniveau moeten betrokken worden.

4. Beleidsnota stedenbeleid

Positieve elementen:

- Akkoord met de geformuleerde strategische en operationele doelstellingen m.b.t. het Vlaams stedenbeleid.
- Positief is de aandacht voor de stadsregionale invalshoek, het belang van een horizontaal Vlaams beleid t.a.v. de steden.
- Ook de afstemming met de nood aan interne staatshervorming wordt aangegeven.

Aandachtspunten:

- Sommige elementen zijn evenzeer belangrijk voor de andere gemeenten (en dus niet alleen voor de dertien steden b.v. de optie inzake participatie, het financieringsvraagstuk voor lokale besturen, ...)
- Waarom twee gescheiden operationele doelstellingen inzake verbetering stadsmonitor (5 en 8)?
- De passage m.b.t. het federale stedenbeleid blijft onduidelijk.

Brussel, 27 november 2009